

RAVINTOLAHENKILÖKUNNAN OPAS OMAVALVONTAAN

ALKOHOLIN ANNISKELU ALLE 18-VUOTIAILLE
ON KIELLETTY.

Päihteetön nuoruus -
hyvinvointia aikuisena

Onko sitten olemassa sääntöjä siitä, keneltä ikä tulee varmistaa?

Anniskelupaikkaan saapuu monenlaisia ihmisiä. Jokainen asiakkaalle alkoholijuomia myyvä joutuu itse päättämään, milloin riski lain rikkomiselle on olemassa. Voit muis- tella, minkä näköisiä tuntemasi nuoret ovat ja päättää itsekseksi, mihin seikkoihin kiinnität erityistä huomiota. Alaikäisen asiakkaan muodostama riski hallitaan yksin- omaan henkilöllisyystodistusta kysymällä. Sinun asemasi on turvattu erikseen sään- nöksillä: Asetuksen mukaan alkoholijuomien ostaja on anniskelupaikassa vaadittaessa velvollinen todistamaan henkilöllisyytensä ikänsä selvittämiseksi. Jos virallinen henki- lökortti, passi tai ajokortti osoittavat ostajan täysi-ikäiseksi, kaikki on kunnossa.

Kuuluuko iän tarkastaminen minulle, jos asia hoidetaan jo ovella ?

Anniskelun valvonta on yhteispeliä, jonka säännöt esimiehesi antavat Sinulle. Ensimmäinen kontrollipiste voi olla jo ulko-ovella, sillä anniskelupaikalla on oikeus päättää, päästetäänkö sisään kaiken ikäisiä asiakkaita tai esimerkiksi vain yli 18- tai vaikkapa 25-vuotiaita. Jos anniskelupaikka on tarkoitettu vain täysi-ikäisille, val- vonta helpottuu näin huomattavasti. Laki sääntelee kuitenkin vain anniskeluikää ja tämän vuoksi tarjoiluhenkilökunta ei voi siirtää vastuuta asiakkaan iän tarkistamisesta muulle henkilökunnalle. Viime kädessä se, joka myy, vastaa aina toimistaan.

Entä jos "paperit ovat jääneet kotiin"?

Kun olet päättänyt kysyä henkilöllisyystodistusta asiakkaalta, olet jo luokitellut hänet mahdollisesti alaikäiseksi. Voit jo todennäköisesti onnitella itseäsi, jos asiakkaan paperit ovat jääneet kotiin tai johonkin muualle. Alaikäinen asiakas ei tietenkään näytä papereitaan paitsi jos ne ovat väärennetyt. Pahinta, mitä voit paperittomalle todeta, on: "Ei se mitään - kunhan kysyin". Voit olla varma siitä, että yksikään nuori ei tunnusta olevansa 16-vuotias ja päättäneensä vain yrittää!

Sinulla on joka tapauksessa vain kaksi vaihtoehtoa: joko myyt alkoholijuoman asiakkaalle tai et myy. Päätä siis etukäteen, miten menettelet nuoren asiakkaan kanssa, jolla ei ole paperit mukana.

Mutta paperiton asiakashan voi olla täysi-ikäinen!

Niin voi, mutta ongelma on hänen - ei sinun! Projektimme tavoitteena on myös tie- dottaa, että alkoholijuomien myynti- ja anniskeluikärajaa valvotaan tehostetusti sekä myymälöissä että anniskelupaikoissa. Tämän vuoksi henkilöllisyystodistus on syytä pitää mukana. Vaikka joku täysi-ikäinen unohtaisikin asian aluksi, muutaman petty- myksen jälkeen paperit ovat varmasti mukana. Tämän jälkeen on hyvin todennäköistä, että juuri se paperiton selittäjä on alaikäinen, joka luottaa tarpeeksi itseensä. Jos olet päättänyt olla ottamatta riskiä, toivottavasti jaksat joskus kuulla kunniasi.

Entä jos henkilöllisyystodistus on väärennetty?

Lähtötilanne on sama kuin edellä: kysymällä papereita olet luokitellut asiakkaan mahdollisesti alaikäiseksi. Jos havaitset henkilöllisyystodistuksen väärennetyksi, et tietenkään anniskele asiakkaalle alkoholijuomia. Sama koskee tilannetta, jos havaitset asiakkaan esittävän toisen henkilön henkilöllisyystodistuksen.

Olenko rikkonut lakia, jos alaikäisen väärennys paljastuu myöhemmin?

Laki ei edellytä keneltäkään yli-inhimillisiä taitoja. Olet täyttänyt tärkeimmän velvollisuutesi tarkistamalla syntymäajan ja vertaamalla kuvaa asiakkaaseen. Jos väärennös on niin taitavasti tehty, ettei sitä asiakaspalvelutilanteessa huomaa, et ole syyllistynyt mihinkään. Myös silloin, kun asiakas muistuttaa selvästi henkilöllisyystodistuksen valokuvaa, syy ei ole sinun, vaikka myöhemmin paljastuisi, että paperit olivat väärän henkilön.

Täysi-ikäinen asiakashan voi luovuttaa alkoholijuoman alaikäiselle!

Laki kieltää ensinnäkin anniskelemasta alkoholijuomaa asiakkaalle, jos on aiheutta olettaa alkoholijuoman "väärinkäyttöä". Tämä ilmaisu on selvennetty lain perusteluissa: Se tarkoittaa juoman luovuttamista edelleen henkilölle, jolle ei saa anniskella. Henkilökunnalla on siis aina oikeus ja velvollisuus kieltäytyä myymisestä täysi-ikäisellekin, jos juoma näyttäisi siirtyvän nuorelle, jonka ikää ei ole tarkistettu.

Toiseksi, henkilökunnan tulee joka tapauksessa huolehtia siitä, että alaikäiset eivät nauti anniskelupaikassa alkoholijuomaa, olipa se pärisin mistä tahansa.

Jos myyjä vastaa aina myynnistä, kuka sitten vastaa siitä, ettei alaikäinen juo jonkun toisen ostamaa juomaa?

Kyseessä on rikkomus, josta voi seurata anniskelupaikalle seuraamuksia. Jotta näin ei pääsisi käymään, valvonta tulee järjestää tehokkaasti. Järjestelyvastuu kuuluu ensisijaisesti luvanhaltijalle ja käytännössä vastaavalle hoitajalle. Tämä on ehkä omavalvonnan vaikein yksityiskohta. Tunnollinen luvanhaltija ja vastaava hoitaja osoittavat koko henkilökunnan vastuut selkeästi etukäteen ja mieluiten kirjallisesti. Jokaisen henkilökuntaan kuuluvan on noudatettava saamia ohjeita. Nuorison suosimassa paikassa, jossa oleskelee myös alaikäisiä, on varmasti tarpeen järjestää tarkempi valvonta kuin aikaihminen tanssiravintolassa tai ruokaravintolassa. Anniskelupaikka voi esimerkiksi olla jaettu alueisiin, joista nimetty henkilö vastaa. Tärkeää on myös välittää tieto paperittomasta nuoresta tai varmuudella alaikäisestä asiakkaasta koko henkilökunnalle.

Mitä henkilökunta voi tehdä havaitessaan alaikäisen juovan alkoholijuomia?

Alaikäinen ei saa juoda alkoholijuomaa anniskelupaikassa. Laissa ei kuitenkaan ole suoraan sanottu, mitä henkilökunnan tulee tehdä. Kun otetaan huomioon anniskelupaikan valvontavastuu ja se, että alaikäiselle jo pelkkä alkoholijuoman hallussapito on rikos, juoma tulisi ottaa häneltä välittömästi pois. Varminta on myös osoittaa asiakkaalle, mitä sääntöjen rikkomisesta seuraa, eli poistaa hänet anniskelupaikasta.

Miten toimia, jos tilanne muodostuu hankalaksi?

Jo henkilöllisyystodistuksen kysyminen ja tarjoilusta kieltäytyminen puhumattakaan asiakkaan poistamisesta anniskelupaikasta aiheuttaa joskus hankalia tilanteita. Tästä huolimatta laki kuitenkin edellyttää Sinulta tietynlaista toimintaa. Viranomaiset ovat pyytäneet omia esimiehiäsi ilmaisemaan koko henkilöstölle selkeästi, että lain noudattaminen on myös heidän tahtonsa ja että henkilöstö saa heiltä kaiken tuen hankalissakin tilanteissa. Henkilöstön tulisi saada toimintaohjeet, joilla heidän turvallisuutensa varmistetaan hankalissakin tilanteissa. Jos asiasta ei ole keskusteltu, sinulla on oikeus kysyä asiaa esimieheltäsi.

Mitä sitten seuraa, jos jää rikkomuksesta kiinni?

Alaikäiselle anniskelusta voi jäädä kiinni paitsi viranomaisten tarkastuksessa myös esimerkiksi nuoren vanhemman tekemästä ilmiannosta. Alkoholijuoman myyminen alaikäiselle on rikkomus, josta myyjä voidaan tuomita sakkorangais-tukseen. Ensisijainen vastuu on siis sillä, joka luovuttaa alkoholijuoman asiakkaalle. Lisäksi luvanhaltijalle voidaan antaa huomautus tai varoitus taikka peruuttaa anniskelulupa joko määräajaksi tai pysyvästi. Jokainen tapaus tutkitaan erikseen muistaen, että inhimillisiä erehdyksiä sattuu joskus.

Olisiko Sinulla vielä kysyttävää?

Projektimme tavoitteena on lasten ja nuorten alkoholin käytön vähentäminen. Ihannetilanne olisi, ettei yksikään anniskelupaikka anniskelisi alkoholijuomaa alle 18-vuotiaalle lapselle tai nuorelle. Koska Sinä olet avainhenkilö tässä asiassa, voit ottaa yhteyttä ja kysyä mistä tahansa projektiin liittyvästä asiasta.

STTV Alkoholihallinto-osasto aho@sttv.fi

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus

<http://www.sttv.fi>

Hotelli- ja Ravintohenkilökunnan Liitto ry

Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto ry